

Трибуна українського слова
на вільній
американській землі

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Адреса
Редкація і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0257
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 13. ДЖЕРСІ СІТІ І НЬО ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 21-го СІЧНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 21, 1955. No. 13. VOL. LXII.

АЙЗЕНГАВЕР ПРОПОНУЄ ІНТЕРВЕНЦІЮ ОН В КИТАЙСЬКІЙ ВІЙНІ

ПРЕЗИДЕНТ ПЕРЕДБАЧАЄ ЗРІСТ ЕКОНОМІКИ В ЦЬОМУ РОЦІ; ЦЕ БУЛА ПЕРША ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ, ЯКУ ФІЛЬМОВАНО

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що радо погодиться на те, щоб Об'єднані Нації зайнялися тим, щоб між Національним Китаєм і комуністичним китайським урядом прийшло до перемір'я. Він погоджувався з тим, що важко переговорювати з китайським комуністичним урядом, який вважає договори тільки за клаптик паперу, але треба кінце привести до перемір'я між обома китайськими урядами, бо мала війна між ними — це бочка пороку, яка могла б вибухнути і спричинити світову війну. Айзенгавер заявив, що він погоджується з державним секретарем Доллесом в тому, що ті острови, які тепер займають китайські комуністи, не мають більшого стратегічного значення для оборони Формози і Пискадорських островів, які мали б обороняти ЗДА, згідно з договором із урядом на Формозі, коли б на них хтось напав.

В Об'єднаних Націях з радістю прийняли цю заяву президента, а то тим більше, що Англія і Нова Зеландія вже мають приготувати внески в цій справі, але їх не зголушували досі, бо національний уряд Китаю проти такого перемір'я, яке не дозволяло б на збільшення всього Китаю і залишило б його під пануванням комуністів. Президент погодився з кореспондентами в тому, що перемір'я з комуністами в Китаї не матиме значення, бо китайський ко-

ПРЕЗИДЕНТСКА ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ВПЕРШЕ НА ТЕЛЕВІЗІЇ

Президент Айзенгавер минулої серди вперше дозволив на телебаченні передачу його конференції з представниками преси. На цій конференції президент м. ін. висловив думку, що Об'єднані Нації повинні інтервенювати в справі перемір'я між китайськими комуністами і націоналістами, які знову почали війну за деякі стратегічні острови між китайським континентом і Формозою.

Айзенгавер за пропаганду фактами

Вашингтон. — Президент Айзенгавер вірить, що найкраща інформативна програма для ЗДА — пропаганда фактами. Він доповнює неприємні факти. Таку думку висловив президент у розмові з членами Крайового Комітету, який займається інформацією за кордоном про американські справи. Інформувати закордон про ЗДА, — сказав президент, — повинні окремі люди і групи людей, контактуючи з особами й групами людей закордоном і висловлюючи їм ідеали та політичні плани американського народу.

Демократи пропонуватимуть зменшення прибуткових податків

Вашингтон. — Визначні демократичні конгресмени хочуть внести до Конгресу законопроект про зменшення прибуткових податків ще в цьому році, щоб таким чином випередити президента Айзенгавера, який, правдоподібно, в найближчому році, в якому мають відбутися вибори президента, запропонує зменшення податків. В демократичному законопроекті пропонується зменшити на 80 доларів прибуткові податки родинам, які складаються з чотирьох членів. В іншому проекті, над яким нараджаються демократичні конгресмени, пропонується зменшити податок на 20 доларів кожному податковцеві, і ще по двадцять доларів від кожного члена родини. Якщо б цей законопроект ухвалено, то держава втрачала б річно 1,400,000 доларів. Демократи мали б вести таку тактику, щоб справу зменшення прибуткових податків сполучити з справою продовження на один рік податків від корпорацій і від надмірних при-

Сенатська Слідча Комісія змінила свій правильник

Вашингтон. — Сенатська Постійна Слідча Комісія, яку очолював Джозеф Мек-Карті, змінила не тільки свого голову, але і свій правильник. На чолі цієї комісії стоїть тепер демократичний сенатор Джон Л. МекКеллен. Найважливішою зміною в правильнику комісії є те, що новий її голова не може вести переслушання, якщо при цьому не буде присутній ще один член. Дальші зміни в правильнику такі: 1. Кож-

В АМЕРИЦІ

● Цього тижня в Білому Домі президент після праці майже кожного дня приймає гостей. 13 січня президент гостює в сенаті. ● Фірма Джерард Моторе призначила два мільйони доларів на допомогу високим школам. Ці гроші мають розділитися між 306 університетів і коледжів. З них уфундував також стипендії для студентів і молодих науковців. ● Незабаром почнуть будувати літальні для гелікоптерів в центрі Нью Йорку. Це літальне буде знаходитися над рікою Гудсоном між 23 і 32 вулицями. ● В Каліфорнії, Огайо, помер 64-річний батько д-ра Семюела Шенперда, д-р Річард А. Шенперд. Від 4-го липня 1954 року, — це вже третя особа з родини Шенпердів відійшла з цього світу. 4-го липня вбито жінку д-ра С. Шенперда, а недавно відбрала собі життя його мати. ● Демократи справедливо просить Конгрес призначити 500,000 доларів для нагород тих осіб, які дадуть інформації про нелегальний привіз атомних бомб до цієї країни. Громадяни чужих держав,

Сомоза нарікає на порушення кордону

Манага, Нікарагуа. — Президент Самоза заявив, що костариканські летуни на американських літаках порушили кордон Нікарагуа, перелетівши на її територію. Він сказав, що це порушення кордону створило напружену ситуацію, яка може викликати світову війну. Ці літаки — це американські машини F-51 Мостенг, які недавно ЗДА продали урядові Коста Ріки, згідно з постановою Ради Організації Американських Держав. На цих літаках летіли костариканські летуни. Сомоза заявив, ЗДА і Організація Американських Держав є відповідальні за те, якщо президент Фігерес заатакує Нікарагуа тими літаками, що їх дістав від ЗДА.

Японія чекає ініціативи від СССР щодо замирення

Токіо. — Якщо Советський Союз хоче миру з Японією, то ініціатива в цій справі має вийти від нього, — заявив японський міністер закордонних справ Шігеміцу. Він пригадав, що Советський Союз виповів війну Японії за кілька днів перед кінцем війни, на те тільки, щоб мати "право" взяти участь в розподілі японських територій, а потім той же Советський Союз відмовився підписати мир з Японією у Сан Франціско. Японія вважає, що при підписанні миру між нею і СССР — цей останній має звер-

Французи почали евакуювати Гайфонг

Гайфонг, В'єтнам. — Згідно з постановами про замирення в Індокитаї, комуністичні північно-в'єтнамські війська вступили до портового міста Гайфонг 18 травня. Тому вже тепер ведеться евакуація цього міста в північно-східній частині В'єтнаму. Національні в'єтнамські війська вже відійшли на південь, а з французьких військ залишилося всього 10 тисяч воїнів. Більшість крамниць і каварень — закриті, а їхні власники гарячково шукають можливостей продати свої підприємства. Коло 200 тисяч цивільних осіб вивезли бажання виїхати на південь, до вільної частини В'єтнаму. Два американські транспор-

Керовані стрільна для кораблів

Вашингтон. — Команда флоту зробила великі досягнення на керованій стрільні, в тому числі й атомній, які можна буде вистрілювати з кораблів і підводних човнів. На чотирьох військових кораблях заінстальовано радіо-апарати, при допомозі яких можна стелити за ворожими літаками. Це є вантажні кораблі з другої світової війни, так звані "кораблі вогні". Вони підлягають команді Континентальної Повітря-

Вестпорт залишив опозицію проти гармат „ніке“

Вестпорт, Коннектикут. — Місто Вестпорт довгий час було в опозиції проти того, щоб новонайдені противітряні гармати „ніке“ були встановлені для його оборони проти ворожого налету. Окрема комісія мала перевірити цю справу на місці, а також висловити в команді армії, чи насправду безпека району, де знаходиться це місто, вимагає

В Лондоні почав виходити український журнал англійською мовою

Лондон. — В Лондоні вийшло перше число українського журналу „Ди Юкреніс Рівно“. Це число появилася за місяць грудень 1954 року. Дальші числа мають появлятися щотижня. Його редактор підписав Володимир Держанин і Василь Ореленський. Видас цей кварталник Союз Українців у Великій Британії. Перше число має 84 сторінки і містить статті українських і неукраїнських авторів. З чужих авторів на-

ГАММЕРШИЛД І ДОЛЛЕС НАРАДЖУВАЛИСЬ У ВАШИНГТОНІ

**ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ
ВІДВІДУВ ДОВГУ НАРАДУ В ДЕРЖАВНОМУ ДЕПАРТАМЕНТІ НАД СПРАВОЮ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ В КОМУНІСТИЧНОМУ КИТАЇ**

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даг Гаммершилд прибув у середу 19 січня літаком з Нью Йорку до Вашингтону на запрошення державного секретаря Дж. Ф. Доллеса і відбуд з ним в будинку державного департаменту півторогодинну нараду. Гаммершильдові товаришли в подорожі американський амбасадор при Об'єднаних Націях, Кебот Ладж і Ахмед Бохарі, підсекретар ООН для публічних інформацій, який товариш був Гаммершильдів в подорожі до Пейнінгу з місією виплинути на комуністичний уряд, щоб звільнив американських летунів. У нараді у Вашингтоні взяв участь також заступник державного секретаря для далекохідних справ, Волтер Робертсон. Безпосередньо після цієї конференції Гаммершилд, Кебот Ладж і Бохарі вернулися до Нью Йорку.

За інформаціями, що їх дає до преси, державний секретар Доллес підтримує в розмові з Гаммершильдом своє давнє становище, що він вважає справу полонених, які борилися в рядах військ Об'єднаних Націй, передусім справою Об'єднаних Націй. Тому він заявив, що не вважаючи на сильні симпатії серед американців до безпосередньої акції супроти комуністичного Китаю в обороні несправно затриманих і ув'язнених американців, уряд ЗДА не робить нічого, що перешкодило б заходам Об'єднаних Націй в цій самій справі.

Південно-корейський старшина погрожував генералові Тейлорові

Сеул. — Майор південно-корейської армії, Кім Кі Ок, вкочив через відкриті вікна в одну з кімнат головної квартири південно-корейської армії, де саме відбувалася нарада з командантом американських наземних військ в Кореї, генералом Тейлором, втягнув 45-каліброву американську пістолу й наставив її в напрямі генерала Тейлора. Поки він встиг стріляти привняв південно-корейський старшина встигли його обеззброїти. Ця подія скоїлася в останнього візника. В офіційному корейському повідомленні сказано, що майор Кім Кі Ок заявив, що він не думав стріляти, а хотів збити демонстрацію перед генералом Тейлором, щоб Америка в більшій мірі допомогла Кореї об'єднатися і прогнати з неї комуністів. В офіційному повідомленні пояснюється, що атакант був колись важко ранений і тепер перевернутий його умовий стан. Ген. Тейлор заявив, що він певний, що вчинок цього майора не покривається з настанами корейського народу.

Прем'єр Туреччини вернувся до Істанбулу

Істанбул. — Прем'єр Туреччини Мендерес вернувся з 12-денної подорожі до Іраку й Лівану. Перед відходом з Бейруту він звернувся до ливанському уряді й попросив його передати стигнеському прем'єрові своє бажання відвідати Єгипет. Мендерес прикро вразила негативна постава Єгипту до підписання під час його відвідин в Іраку турецько-іранського договору про призначення і взаємну безпеку й атака єгипетського міністра закордонних справ проти Іраку, за те, що, мовляв, Ірак зрадив солідарність арабських держав. Прем'єр Туреччини хоче поїхати до Каїро й особисто переконати керівників Єгипту, що середньо-східній військово-політичний блок з антикомуністичним вістрям не суперечить цілям Арабської Ліги і не підірвав авторитету Єгипту, як лідера цієї Ліги. Сама Туреччина, як країна мусульманська, але не арабська, не хоче належати до Арабської Ліги головню через гостро антизрайський характер Ліги, тоді, як Туреччина має з Ізраїлем торговельні договори і не має з ним ніяких конфліктів ані щодо території, ані щодо витячів, водних резерв та ін.

В СВІТІ

● Американський літако-сець „Мідвей“ причалив до столиці Південно-Африканської Унії Кейптаун для маніфестації американської приязни. Командування літакосець допустив до відвідування з-поміж цивільного населення. Коло 50,000 осіб відвідало корабель. Здебільша не були кольорові атошхони. Деякі місцеві часописи, речники офіційного курсу південно-африканської расистської політики, висловлювали недовдоволення, що залоза корабля расово мішана й немає т. зв. сегрегації між білими й кольоровими. ● Тіто, який 11 днів перерив на відвідин у столиці Бурнії, Гаутун, уклав угоду з бурійським урядом, згідно з якою Югославія вилучить зброю і одяг для дивізії бурійської війської взамену за доставку бур-

ЩЕ ОДНА КРИЗА СОВЕТСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

Страшні речі діються за залізною заслоною. Поруч тиск про приховану боротьбу між самими советськими диктаторами, зокрема про "тиху", але запеклу суперечність між Маленковим і Хрущовим, з-поза залізної засони доходить вісті про затяжку економічної кризи, яка охоплює шораз більше і шораз сильніше всі олановані комуністами простори. Із складених до купи багатьох, часто відриваних від контексту, включно з відповідними нотками в советській та сателітській пресі, як і з урядових повідомлень та заходів, виявляється невдвоєзначно, що советська імперія переживає ще одну затяжку кризи, наслідки якої, у відповідних обставинах, можуть бути смертельні.

Насамперед виявляється, що на величезних просторах Советського Союзу та його сателітів існує грізна харчова криза. Про харчові труднощі повідомляється, зокрема з тих сателітських країн, які ще так недавно були головними експортерами збіжжя в Західну Європу. Обіцянки та надії на "освоєння цілин" в азіатській частині советської імперії, що мало б збільшити советську харчову продукцію на 30 відсотків, цієї кризи не зменшують і не полегшують.

Подібне положення у промисловій та промисловій продукції. Втрачає сировину і бракує продуктів. Советський уряд намагається полегшити цю ситуацію тим, що, мовляв, збільшувати купівельна спроможність підсоветського населення. Але це теж кризи не зменшує.

І це діється в тому самому часі, коли країни вільного світу збільшили свою аграрну і промислову продукцію на 50% понад передвоєнний стан і коли в західному світі загальний добробут досягнув небувалої досі висоти. Очевидно, що такий стан, навіть при найвищій залізній заслоні, доходить до свідомості і підсоветського загалу, впливаючи на його політичне наставлення. Цьому не можуть запобігти ніякі чистки, жертвою яких падають навіть найвищі комуністичні провідники.

Советська імперія, здавалося б, насправді тріщить. Відповідальні державні мужи Заходу це знають, вони мусять знати про це далеко більше, ніж знає загаль, і чи не на цій свідомості вони базують свою теперішню політику у відношенні до СРСР. Деяке світло на це припущення кидає обговорювана недавно на цьому місці "доктрина Доллеса", з'ясована ним попереднього тижня на одному зібранні в Нью-Йорку. З твердження Доллеса виходить, що західний світ, створивши таку оборонну силу, якою в кожній хвилині і в кожних обставинах можна не тільки відбити советський напад, але й розторопити нападників, може дозволити собі на політику "співіснування", бо комуністична частина світу не видержить "мирної конкуренції" і в свій час сама розвалиться. Доллес висловлює, що політика "співіснування" чи — як він називає — політика "модусу вівенді" між вільним і комуністичним світом в надовому разі не означає ані апробати теперішнього стану в світі, ані будь-якого відступу від західних ідеалів. Це тільки тактика. Замість ліквідувати постійну советську загрозу для вільного світу та його цивілізації силою і тим самим великими жертвами, Захід воліє "співіснувати" як поки советська імперія "сама розвалиться". Із загальною оцінкою теперішнього стану за залізною заслоною можна вносити, що на такий розвал советської імперії не доведеться довго ждати.

Проте, в таких своїх калькуляціях західні політики можуть грубо помилятися. Советська імперія живе в постійній кризі від першого дня її існування. Ці кризи були далеко більші від теперішньої, в них гинели мільйони людей, але від них не розвалилася диктаторська імперія. Тому немає багато надій на те, щоб вона могла "сама розвалитися". Тепер. Натомість такий розвал був би куди можливіший, якщо західні держави умудрилися у цьому відповідно допомогти. Коли б, в обставинах затяжки кризи за залізною заслоною, вільний світ відважився на насправду динамічну визвольну політику, коли б він використав захватний советський бальне і підважив його ще більше хоч би тільки мирними засобами відповідної надії та захопів для поволевих народів і відповідною мирною допомогою у їх визвольних змаганнях, тоді це можна б мати деякі надії на "самочинний розвал" советської імперії. Але цілком протилежні наслідки може мати підказана Заходові советськими пропагандистами політика "модусу вівенді", бо вона це тільки збільшить апатію та резигнацію десятиріччями гнобленого і четвертованого підсоветського населення. Багато разів пасивно очікував вільний світ на самочинний розвал советської імперії, очікував він його і після смерті Сталіна, але з такою пасивною очікування ніколи нічого не виходило. Навряд чи вийде й тепер.

РОЗВИТОК НАШИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Коли з європейської післявоєнної скарбниці почали до Америки прибувати нові українські іммігранти, вони знайшли тут готову сітку українсько-американських організацій у вигляді братерсько-запозомоговних союзів, між якими з традиції перелове місце займав і займає Український Народний Союз з усіма його розгалуженнями, як місцевими підділками, так і центральними надбудовами, до яких між іншим належить Український Конгресовий Комітет та Зауважений Українсько-Американський Допомоговий Комітет. У поодинокі місцевостях застали новоприбулі — ще й інші товариства та установи, які мали приміщення в церковних залах або народних домах. Були це об'єднання місцевих відділів братерсько-запозомоговних та інших товариств, які вели народну працю відповідно до своїх можливостей та потреб місцевості. Напрямці праці надавала українська преса, видавана, з засади, союзнами.

Самозрозуміло, що новоприбулі мусять призначити існуючий стан і почали повсюдно нудатися до старих українсько-американських товариств. Це відчув у першу чергу Український Народний Союз набуток великого числа нових членів. В інших подібних організаціях також значно зросла кількість нових членів з-поміж нової імміграції.

Очевидно, що з прибутком нових сил, головні на науковий та мистецький ділянках, мусять постати теж відповідні нові установи, як наукові товариства, мистецькі школи й фахові театральні та співаччі ансамблі, які доповнили або замінили давніші подібні спроби українських іммігрантів. Дальший їх розвиток залежатиме від підтримки українського громадянства і від їх здібності пристосуватися до відносин у Новому Світі. Економічні установи, як банків, чи позичкові, перебувають покищо в першій стадії свого розвитку, але вже також можуть похвалитися поважними досягненнями. Вже саме змагання до їх заснування треба привітати як творчу ініціативу.

Зате не завжди корисним, а часом й шкідливим, треба назвати змагання до творення гуртів, а то й організацій, які своєю партійністю нагадують колишні староамериканські воєнні "дільниці", тобто замкнені в собі гурти, що майже виключають співпрацю з іншими народними організаціями і є сферою ворожнечі до кожного, хто не з ними.

Подібні прояви були теж у минулому, але вони позначилися тільки витратою енергії і часто знеохоченням тут народжене українське покоління до наводної праці в українському середовищі.

Коли у минулому вдалося ще притягнути молоді українського роду до української визвольної ідеї, то це треба приписати такій Українсько-Народному Союзові, який з-поміж своїх членів зміг створити Українсько-Американську Лігу Молоді, за якою пішли й інші подібні організації, даючи підставу до закріплення української ідеї серед нових поколінь.

Це треба пригадати свіжій

імміграції саме тепер, коли можна ствердити, що прибудування нових членів до Українського Народного Союзу, а то й до інших братніх організацій, значно підупало. Частина членів нашої спільноти думас, що особистого масткового забезпечення вистачає для їхнього теперішнього існування, і вони хвилюються доволі з свого положення. Однак таким людям часе пригадати, що вони мають ще обов'язки супроти старої батьківщини, і ці обов'язки не кінчаються на їхньому існуванні; що ця ідея треба виплекати і ще за їх життя передати новому поколінню так, як це зробила свого часу стара імміграція і це стало в пригоді їй самій. Це стало на американському

грунті не винайдено іншої кращої системи плекання ідеї визвольної змагання серед молоді генерації, як через свою власну тривку організацію і через відповідну редакційну пресу. Якщо б не було наших давніх організацій, ми не мали б преси і не мали б цих набагато, якими всі тепер користуємося.

Коли під теперішню пору стало можливе теж поширити надбудову в українській організації, то треба пригадати собі, які сили запроваджені в творення такої надбудови.

Така пригадка потрібна на те, щоб дати постійно провізати братню допомогу нашим організаціям, а в першу чергу Українському Народному Союзу, бо від його сили залежить майже вся українська спільнота в Америці на довгі часи.

(С)

МЕЛАНХОЛІЙНА ПРОГУЛЯНКА

(Лист із Парижу)

Котись після першої світової війни висловився один політик про Францію: "Нація з великою минулистю, з непереможною теперішністю і з темною майбутністю". Такі вирок часто не оправдуються, бо життя народів не вкладається в короткі формули, хоч би їх складали й люди дуже допитливі.

Згадавши слова прийшли мені на думку, коли я зайшов на старовинний цвинтар у Парижі Пер Лизе. Багато тут надгробків з різних століть. Місцева камінь зберегла написи, коли вже рідні крапки померлих, яка могла б охороняти пам'ятники і добути про їх декорування в дні їх смерті. Однак на однім надгробку, недалеко входу на цвинтар, бачу багато гуртків квітів, і лампада дає своє миготливе світло. Це — могила Аліана Кардека, що помер 1883 року. Кардек, як написано на надгробку, був засновником спирітизму. Багато прочан приходило до його могили, чуваючи поради і зміцнення здоров'я. Кажуть, що Кардек допомагав всім, хто вірив у його цілющу силу. Тільки бажані матеріальні збагачення не виконували знаменитий спиріт... Так, у центрі Паризького "Вавилу" діється чудеса: "Віра творить спасе тебе" — читаємо в Євангелії. Кажуть мені, що зовсім недавно Кардек виконав прохання тяжко недужої українки, що приїхала була із Німеччини: хвора на сухоту українка зовсім викурила!

Не самі французькі привізи зустрічає на цвинтарі Пер Лизе. Жили тут люди з усіх кінців світу, з власної волі, чи як політичні емігранти, і тут довершилися їх дні. Ось надгробок малярської аристократичної родини — Буянович Агг-Телек та Понго Сент Міклош і Овар. Недалеко — родина з німецько-екзотичним прізвиськом: Garfoukel meste de Urbizu Zuarnavar. Привізи теж не французькі — італійські, еспанські, німецькі, чеські, польські зустрічає на кожній кроці: Avergo, Patti, Strakosch, Signorino, Wagner, Fernandes y de los Rios, Jungfleisch. Ось латвійський напис на гробі Голда Комара: Stanislav D. Komar, орtimo civi, coniugi, patri (най-

ліпшому громадянину, мужеві, батькові).

Далі зустрічаю надгробок Ганнеманна (1755-1843). Це — кінець із Саксонії, засновник того напрямку в медицині, що зветься гомеопатія. На надгробку цитата із писем Ганнеманна: Similia similibus curentur (нехай подібне лікується подібними засобами).

Несподівано натрапляю на надгробок з написом церковно-слов'янськими буквами. Читаю:

Николай Александрович Кокошкин, действительный тайный советник, посланник в Турцию (замість в) Турцию (треба — Турції), Неаполь и Дрезден. Род. в Москв 6/18 Окт. 1792 г., скончался в Париж 13/25 Января 1873 г.

Французькі майстри поробили помилки в кезвідомій їм мові, а рідна мова нечотний день народження тасного радника. Адже в 13 віці, коли цей вірогідний слуга царів народився, різниця між старим і новим стилем була на 11 днів, а не на 12, як в віці 19-му. Під тою самою плитою похований — "Статс-Секретарь" Алексій Алексієвич Зубов, саратовський губернатор. А щоб навіки пам'ятали люди, подано і роки губернаторської служби статс-секретаря: 1882 — 1887... Кокошкин служив царським дипломатом ще в ті часи, коли не було німецької імперії і Італія ще не була об'єднана. Зубов помер 1904 р. у Флоренції, але похований у Парижі, мабуть, доводився ріднею Кокошкинові.

Недалеко — величний пам'ятник на могилі Єлисавети Демидової, родженої — баронеси Строгонової. Померла 1818 року. Демидови і Строгонови — багаті купці і промисловці на Уралі, відомі з доби царя Петра I. Демидови: скільки кріпацьких душ мусять тяжко працювати, щоб Єлисавета Демидова могла розкошувати в Парижі і дістати на охорону своїх тлінь останків такий пам'ятник-твердицю, з вежами, головами і лисами, соболями й горностаїми, вирізьбленими на камені?

Недалеко один від одного знаходжу надгробні пам'ятники — революціонера і контрреволюціонера Ремон де Сес, граф і пер (член го-

рішньої палати), міністер, член Академії Наук і т. д. Але головне: він був оборонцем короля Людовика 16 в суді 26 грудня 1792 р. в Парижі. Король втрутався не вдалося. Але, після укладу Наполеона, Р. де Сес дістав нагороду від короля Людовика 18 і помер у мирі 1828 року.

На цім таки цвинтарі знаходимо пам'ятник королеви революціонера: де маршал Іоаким Мюра (Murat), прославлений у війнах Великої Французької Революції. Наполеон I віддав за нього свою сестру Кароліну і зробив Мюра королем у Неаполі. Коли Наполеон рушив з острова Ельби, щоб вернутися собі корону Франції, Мюра прилучився до свого швагря. Попався в полон, і його розстріляли, після 100-денного панування Наполеона у Франції 1815 року. В одній могилі поховали його і Наполеону сестру Кароліну.

Із Наполеоновою добі знаходжу пишній надгробок: Famille Walewski. Це потомки Наполеона від його коханки — графині Вальевської, польки, що втіла у визволення Польщі при допомозі Франції.

Імена похованих (Массена, Лейфер — маршал Наполеона) нагадують той час, коли Франція була переможницею, широким планів, і коли слово "патріотизм" не було пустим звуком. Слово "патріотизм" і господарська праця в ті часи мали тоді і цілком значення в світі.

А що тепер? Комуністична партія — найважливіша в цій країні. Комуністи приписали собі назву "патріоти", усіх інших звать — зрадники. Ці "патріоти" ждуть приходу советських армій, щоб допомогти Москві "визволити" Францію від "американського панування". Французькі комуністи проти Атлантичного Союзу, але за зміцнення Советського Блоку.

Виходжу з цвинтаря. На мурі комуністичний плакат: надруковані імена послів Парижу, що голосували в парламенті за озброєнням Західної Німеччини. Загроза:

"Патріоти за па м'я таяють імена тих, що голосували за німецьку вермахт". На кладовищі Пер Лизе, в іншому відділі, знайдемо могилу похованих українців: борців за Українську Народну Республіку, прославлений командир Зимового Походу Армії УНР (1918-1920) ген. Михайло Омелянович-Павленко; французька земля на цвинтарі Пер Лизе прийняла також останки легендарного Нестора Махна, одного з найгірших руйнівників української державності. Смерть припинила хвилювання "життєвого моря": "Ти си прох і в порох обернешся"...

Viator

Червоний Китай має певного роду вільну руку у відношенні до ЗДА, і з цього робить вжиток. Червоний Китай задержує американських

ТРИ СВИТИ

Безперечно, що найважливішою подією минулого року в політичному житті був акти червоного Китаю в світову політику. Цей факт взяв свій початок з несподіваної події: коли до американський міністер закордонних справ Доллес, на Берлінській конференції в лютому 1954 р., на прохання французького товариша по фаху Бідо, згодився допустити червоний Китай на конференцію в Женеві, на якій мали бути обговорені справи Кореї та перемир'я в В'єтнамі. Хід цих подій звичайно це більшою несомнітністю, коли секретар Об'єднаних Націй, Даг Гаммершільд, полетів наприкінці грудня до Пейнінгу, щоб на підставі ухвали ОН обговорити справи Чув Ен-лаем справу випущення на волю американських летунів. Генеральний секретар цієї установи, яка довгі роки не хоче прийняти червоного Китаю в свої члени, зокрема під тиском ЗДА, — летить до уряду цієї держави, щоб виторгнути якісь полегші саме для ЗДА! Але Пейнінг не виявляє охоти йти на якісь поступки. Ще тому п'ятдесят років вистачило б одного воєнного корабля, який взяв би під обстріл якийсь китайське місто, щоб усі полонені опинилися на волі. Сьогодні посилюється генеральний секретар ОН!

Ця місія ОН може допрацювати до втрати престижу цієї установи в цілому світі, а зокрема на азіатському континенті. Бо, як закликав Чу Ен-лаї, він хоче з виснаженням ОН "в інтересі миру та міжнародного відпруження", готувати провізиту питання. Загальною відомою, що ці "відкриті питання, де — постійне місце для червоного Китаю в ОН та справа Формози. Але виснаження ОН не має повноважень обговорювати ці питання. І що йому застосується — вертатися за порожніми рукави? Тоді — такий поворот, стає не тільки програмою ОН на Далекому Сході, але й великою невдачею для ЗДА. Першу таку програму бачив світ у корейській війні: де війська ЗДА стояли вічно на віч з китайськими "добровільниками". Сталося це у невеликій мірі через "миролюбність" Трумаї, який не дав МекАртурові належної військової підтримки. Чи була оправдана миролюбність Айзенгавера, який на пропозицію одного з сенаторів, у випадку, якщо червоний Китай не випустить американських летунів, перепроводити блоккаду, відповісти, що такий крок може привести до нової світової війни, — виявить недалеке майбутнє.

Червоний Китай має певного роду вільну руку у відношенні до ЗДА, і з цього робить вжиток. Червоний Китай задержує американських

Нестор

Д-р Кость Кислевський

Університет українознавства при НТШ в ЗДА

Другий курс викладав зимового семестру займав п'ять вівторків, а саме 24, 26-29 грудня 1954 року. Виголошено 15 викладів, це в сумі з попереднім курсом дає 33 виклади. Цим разом було 105 слухачів (і 110 на другому курсі), отже перестічно понад 20 кожного вечора. Щоб завадно не стомлювали їх, скорочено число викла-

дів до трьох кожного вечора по 40 хвилин, з малими перервами. Продовжували свої попередні виклади: пп. В. Лев, К. Кислевський, М. Андрусак, В. Січинський, Д. Гриняк-Вич, М. Зайцев, В. Величківський. Між новими викладачами були: О. М. Ваврик; Москва — ІІІ Рим, Ю. Федінський; Законодавство в оку-

пованих геренах, В. Берест-Ковалів: Вступ до історії українського кіна, Вступ до історії українського театру.

Останнього вечора промовляв до слухачів фундатор НТШ, п. Василь Пуйда, про вітальність в задуманій праці. Описав обдарував 12 найчужіших слухачів гарними "Кобзарями" у виданні "Дніпра".

Заплановано третій курс на час міжсеместральних ваканцій, тобто: 4-7 лютого 1955, конференцію і зустріч професорів з студентами на 29 січня в домі Студентської Громади в Нью-Йорку (142, 2 AVE), на 6 год. веч.

Третій курс обіймає, крім попередніх, такі виклади: П. Ковалів: Вступ до історії української мови, М. Шлемкевич: Вступ до історії української публіцистики, М. Якобів: Вступ до історії українського права, В. Берест-Ковалів: Історія українського кіна та театру.

Додатні сторінки викладів: помітне зацікавлення серед молоді, помагає студії, тоїстий у відвідуванні викладів, устійливості лекцій і слухачів. Отже, поволи йдемо вперед, хоч завжди це тільки мрією про заловнену аудиторію. Маємо надію, що третій курс буде успішнішим в цьому напрямі!

куш паперу. Громенко поглянув на жіночку. Та мовчала. На її лице упала тінь від клуні.

— Всього сім'я? — злякано спитала Громенка.

— Всього, — відповів Стругулін. — А що ж тут такого? Краще ж усім, як самим ді-

Петро Кізко

НА ЦІЛИНУ

(Оповідання)

1

Хата Павла Андрійовича Громенка була останньою, в яку мал зайти секретар парт-організації Семен Стругулін. Був теплий серпневий вечір, коли Стругулін лаявся під дощем кучугурами, поміж жовтими сестрами, до Павла Громенка, що жив аж на самому краю села в старенькій, дуззя й диму. А коли вже обдулювали, як худя курка, задиляючи його присадкухаті. Довго Стругулін думав: "Клятий малорос! Хоч слово не скаже, так по очам по зможаш, що на чолі стягаються, видно, що недовольний! Але розуміє, що проти сили партії і уряду не попре. Вчить, що нема ні виходу, ні виходу! Що тепер можуть зробити Громенки чи Сагаї? Що може зробити Сагаї, збавляючи у пастку? Землю, залізні доріжки? Чи Чого хотіти? Навіщо! Але ж українського, треба ма-

ти окремих, спеціальний, підхід. Як до окупи чи лаяти. Не хоче хліба — ти йому комаху, не хоче комаху — хробачка... На хробачку почитайся.

Стругулін аж засміявся, виходячи на Громенкове подвір'я.

Здрастуйте, Павле Андрійовичу! — привітав до Громенка, що сидів по-турецькому біля тринишки, на якому в казанку щось варилося, і кодував патикум у сосовому галуззі. Навпроти сиділа Громенчик і ворушила ложкою в казанку.

— Здрастуйте, товаришу секретар! — озвався обос. — Оце саме враз потрапили — на юшку з рибом! — сказав Громенко і кинув патику.

— Готово, Тетяно? Зімай казанок, бо перевертеться! — Та вже, мабуть.

Громенчик знала казанок і поставила на землю, біля розстеленої білої полотняної скатертини, на якій стояли чотири тарілки з ложками і житини сухарями.

— Отак надорі і їсте? — спитав Стругулін, сідаючи й собі біля тринишки.

— Надорі, — відповів бай-

дуже Павло Андрійович. Громенчик тим часом гукала до хати:

— Степане, клич Ониску та йдіть вечеряти!

Степан — Громенків син, Ониска — дочка. Степанові минуло вісімнадцять, Онисці — шістнадцять.

На поклик матері вони вийшли з хати, поздоровалися з Стругуліном і поїдали навареної білої скатертини з тарілками, в яких уже парувалася юшка з рибом і сухарями.

— Самі ловите? — поцікавився Стругулін.

— Сам, — відповів Громенко. — Тетяно, дай ложку, хай товариш секретар спробує. Питасте, чи сам ловлю? Кожного вечора біжу на якусь годину до річки з удочкою. Місцеві ресурси вистарують, — зажартував Павло Андрійович і зачерпнув ложкою юшку з розлізлим в окропі окуном. — Спробуйте, товаришу секретарю!

— За вечерю дякую, — відповів Стругулін. — Я вже почеревя. А якщо дозволите, буду з вами, Павле Андрійовичу, говорити при їжі. Діло важне, с.

Хоч Громенко і звик уже до всяких "важких діл", з якими до нього не раз приходять від сільради, правління колгоспу, парторганізації та комсомолу, все ж кожний такий прихід будь-кого з "важким ділом" насторожував його змого і його родина.

Громенка, почувши слова Стругуліна, затримала в роті ложку з нерозжуваним сухарем, ніби не могла його розкусити, глянула на сина й доньку. Шось усередині її нечаче колуло, немов вона вкинула туди не ложку гарячої, щойно знятої з вогню, юшки, а кусок льоду. "Важке діло" в Стругуліна — це не в голові сільради чи колгоспу, це не діло жука-кузля чи довгоносика, це — більше діло, це, любий, діло! Рідної Ониски і рідного Степана, якщо не самої її та чоловіка.

— Будь ласка, кажіть, — промовив стримано Громенко, внутрішньо весь насторожений.

— Ви знаєте, — почав Стругулін прямо із "черв'яка", — що радянський народ під проводом випробуваного керівництва партії і уряду

відстояв свою отчизну від німецьких загарбників, відбив спроби буржуазних націоналістів і інших чужоземних агентів розвалити нашу аладу зсередини, відібрати в радянського народу щасливе і радісне життя...

Громенчик шепнула дітям:

— Іжте, я вже наїлась. — І підсувала їм останки юшки. Ті крутили головами — досить.

Стругулін, не перериваючи мови, продовжував: — А якщо о-американський імперіалістичний захоче нам тепер нав'язати війну і знищити мирний Радянський Союз.

Громенко почував у потилиці. Закурив. Громенчик шовхнула під бік Ониску: — Повідай усе до хати. Вам же на комсомольській зборі йти? Ціть!

Громенко, Громенчик і Стругулін залишилися біля перекинутого тринишки й погаслого вогнища втрех. Навіть вже зовсім повечеріло, стало вже темно, і тільки зорі з глибокої синяви неба та надірзаних місць давали можливість кожному з спів-

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

Осип Залеский

ДЕЩО ПРО МУЗИКУ В МИНУЛОМУ РОЦІ

Музичний світ мав у минулому році багато втрат. Згадаю тут тільки найважливіші постаті, що відійшли у засвіти.

Влітку помер довголітній диригент філгармонічної оркестри у Відні і Берліні та диригент Віденської опери Клеменс Краус, улюбленець віденської публіки. Помер під час концертної подорожі у Мехіко Сіті. Найславніший сучасний німецький диригент і поруч Тосканіні найбільший диригент світу, Вільгельм Фуртвенглер, помер 30 листопада у Баден-Бадені в Німеччині. На цей рік мав він численні запрошення до симфонічних оркестрів в Європі, Америці та Ізраїлі Ісай Добровен. Тосканіні попросився за диригентською паличкою і пішов на заслужений відпочинок у свій родинний містечко в Італії. Здається, що всі великі диригенти, відтворці ідей геніальних композиторів, відійшли від служби музичній людству, щоб дати місце новим, молодшим своїм наступникам. От у музичному світі замінив великого диригента талант шістнадцятирічного італійця Роберто Бенці, який своїм виступом на симфонічному концерті в Франкфурті над Майном здивував членів оркестри, критиків і публіку та відразу добув ім'я "чудесної дитини", який ворує небуденну музичну кар'єру.

Останній з славного роду віденських Іттрівальс, творців безсмертних вальсів і оперет, Оскар Штраус помер на 83-му році життя 11 січня у Вад Іллі в Австрії, де він проживав, повернувшись з ЗДА. Нашій публіці, що пам'ятає ще золоту добу оперети, не чужі будуть назви його оперет, як "Сон вальса", чи "Останній вальс" та славні віденські вальси, які творив Штраус для дівочих балів колишньої імперської Австрії. Один день раніше помер в Іберлінгені над Боденським озером багато молодший від Штрауса творець оперет Фред Раймонд. Його оперети як "Блакитна маска", чи "Перла Токаю" були знайомі на західноукраїнських землях. У Варшаві помер 8 лютого Ян Малецький, найважливіший сучасний польський композитор, диригент Краківської і Варшавської філгармонічних оркестрів, професор варшавської консерваторії і автор симфонічних творів. — Як

бачимо, життя смерті не мало, хоч загали ми тільки найважливіші постаті з музичного світу.

Відроджена по війні Німеччина звернула увагу на музичне виховання молодого покоління. Відновив музичного виховання на твердих основах, доступність музичної культури для ширшого загалу, поширення форми самодіяльного музичування, творення хорів та ансамблів камерної музики і використовували скарби призабуті перелюдські музики — це класична, на яких нас спиралися музична праця німецької молоді. Для здійснення цих класичних поставок гуртки і музичні громади молоді по німецьких містах, відбуваються музичні фестивалі і подібні імпрези. Одна така з'їзд молоді і музичний фестиваль відбувся в м. Пассау з початком серпня під назвою: "Святкові дні молоді музики". Як гимн цього з'їзду був чотириголосний канон, написаний композитором Карлом Марксом (не мішати з Марксом — творцем комунізму!) до слів: "Сине музика нуллі віта" (без музики немає життя). В привітальній промові цьому з'їзду висказав баварський міністер культури такі цікаві думки: Снів є країнний за промови, або: За музичування до музики і її активне плекання є мірилом культури даного народу. Програми 56-ох імпрез цього з'їзду виказали твори від Ді-Фі (композитор, народжений коло 1400 року у Фліндрі) до Стравінського, від Грінґерівських хоралів до сучасних хоральних творів. У з'їзді брали участь 83 хори, музичні гуртки і танкові групи, разом коло 4,000 осіб, з різних європейських країн. (Нас там не було). Другий подібний з'їзд відбувся від серпня до жовтня в місті Кассель, в якому брали участь хори молоді (світські і церковні), з'єднання народних інструментів і танкових груп.

Музичний фестиваль "Міжнародного товариства для плекання нової музики" відбувся цього року в місяці червня в Ізраїлі. Це товариство має на меті плекати і пропагувати нові, незнані ще твори. Авторі і виконавці цього фестивалю були з таких країн: Японія, Південна Африка, Фінляндія, ЗДА, Франція, Німеччина, Австрія, Греція, Норвегія, Австралія, Чиле та Ізраїль.

В липні відбувся інший музичний фестиваль у Ланґолесі в Північній Валії при участі понад 100,000 учасників.

35 років муравлиної праці

Були тут англійці, ірландці, шкоти, валійці, німці, французи, італійці, норвежці, португальці, шведи, еспанці, американці та кольорові мешканці Азії і Африки. Усі вони виконували свої національні пісні, хорів та оркестральні твори, національні танки і хореографічні продукції. Нас там також не було.

Другий міжнародний конгрес католицької церковної музики відбувся у Відні на початку жовтня. Старокнижескі церковні пісні виконували німецький хор (так!) з німецького міста Ессен. Доповіди про східно церковну музику мали вчені музикознавці німці.

Спитайте, шановні читачі, чому ніде нас не було? Чи немає у нас поклонників цієї цього фахівців? Ні, дещо їх у нас є, навіть на еміграції, але немає у нас для цієї праці організаційного сприту і грошей, бо одне і друге втрачаємо на нашій "партиї". Порахуйте і на власне побоювання. А наша участь в одному чи другому з'їзді дає б для української справи може більше користі, як не один "політичний" часопис, чи навіть маніфестація.

Може декого зацікавить питання, кого під сучасну пору вважають найважливішим композитором? Є ним без сумніву 73-літній Ігор Стравінський, за національністю росіянин, що проживав в ЗДА. Цього року відбув він мистецьку подорож по Європі і, між іншим, диригував оркестрою південнозахідного радіа в Баден-Бадені у Німеччині. З усієї Європи по з'їздилися диригенти, композитори і критики, щоб послухати інтерпретації музичних творів у виконанні цього мистця.

Як представляється минулий рік в українському музичному світі? Коса смерті була для нас у цьому році досить ласкава, а може вже ступилася у попередніх роках, коли на Україні мала добрі живня. Що діється там, за завісою, не багато знаємо, хіба те, що врядигоді передістанеться до нашої преси. Наші композитори пишуть опери, симфонії та інші твори і живуть наші музики в Києві і Львові невідомо.

А на еміграції? В Голландії під проводом д-ра Антоновича співає українські пісні голландський хор, але українського професійного хору у західному світі ми не маємо. Була спроба з українськими симфонічними концертами, але помер Пуярко, і справа заважала. Є у нас не-

35 років муравлиної праці

Якось воно в житті так вже буває, що поважна, муравлинка, така її основна праця ледве проходить тихо, безгласно, майже непомітно. І то тим більше непомітно, чим більше є довкола галасу й реклами. Але така тиха, ретна й віддана праця з тим більше корисна і глибока своїми духовними та моральними варіантами; вона вносить оті тривалі здобутки, сягає до скарбів народу, з надів якого й виходить цей позитивний робітник на культурному полі.

Таке міркування насувається нам, коли ми оглянувшись, хоч і наоспі, виставку праці: архітектури, графіки, публікації — проф. Володимира Січинського. Відбулася ця виставка 17-19 грудня 1954 р. в залах Літ.-Мист. Клубу в Нью Йорку. Була це ретроспектива, бо ще з 1920 років починаючи, виставка всіх праць цього нашого заслуженого, працюючого, а при тім — скромного, духовного робітника.

Вся ця праця, культурно й обдумана виставка дає нам таку ж думку гармонію, естетику, почуття глибоки й самого мистця. Усі його праці — архітектури, графіки — основані на нашій мистецькій традиції. Іх автор, проф. В. Січинський, черпає цю основу до своїх праць із своєї багатогранної душі, маючи постійно перед очима призму мистецької України, від її давнини до — сьогодні.

Цю свою мистецьку українську душу автор показує рисунками й акварелями пам'ятку української старовинної архітектури. Ми знаємо й пам'ятаємо, як це В. Січинський з кожною тремтливою любов'ю і з захопленням докладно простудіював такі пам'ятки нашої архітектури в Галичині, як манастіри оо. Василіянів у Крехові, Лаврові, Львові, Уневі та їх церкви; як уміло й основно висловлює поправки чи й нові причинки до історії архітектури нашого Львова. І всі його архітектурна праця — в Україні наддніпрянській і Галичині, Закарпатті, у Словаччині, а тепер і

мало виконавців співаків та інструменталістів, є й композитори, але нема кому зорганізувати для них терену праці. Одинокі радше явище — це наші музичні школи, які ростуть, слава Богу, як гриби по дощі і гарно розвиваються завдяки їх невтомному організаторові Романові Савицькому. Може молоде покоління, яке виховується в них, буде тим рушієм, який поставити нашу музичну культуру на нові рейки.

35 років муравлиної праці

тут у ЗДА — має на собі одне неперевірене: українські духові прикмети.

Аздалі — графічні праці В. Січинського, що — всі сперті на характеристичних перших української старовини — дають нам окрему ділянку культурно-мистецької діяльності автора. Тут постійно зв'язані три моменти нашої культури: стародавньої, гелленістичної і українського ренесансу. Мистець, тримаючись цих трьох моментів, дає нам прегарні, глибокі та повні естетики графічні праці.

В науковій же ділянці проф. В. Січинський дав нам багато монументальних творів, які називають будуть постійним вкладом у наші наукові надбання. Усіх праць, окремими книжками, вийшло 50 назв. Такі праці, як 12 монографій "Українська архітектура", як "Українська гравірування" і інші, це рідкісні твори з ділянки українського мистецтва. З інших праць автора найбільше відома "Чужинці про Україну", яка вже вийшла п'ятим виданням.

Цим коротким оглядом не можна охопити широкі ділянки цього нашого культурного діяча, бо треба б підійти до глибокого і всестороннього

3 Театру

Діла: "Пересаджені квіти", п'єса на три дії. Український Театр в Америці під керівництвом Йосифа Гриняка.

На рукописі, що його молодша українська письменниця, яка живе постійно у Парижі, надіслала на драматичний конкурс З'єднаного Американського Українського Допомогового Комітету, поруч з загальним "Пересаджені квіти" — зазначено, якщо достойно журі знайде другу назву більш відповідною "Ресі". Очевидно, що назва "Пересаджені квіти" крапа, бо в ній вищесказана ідея п'єси й вона підкреслює, що мова не про всіх емігрантів, а про ту частину переселенців, що їх можна поетично прирівнювати до квіти — про молоді.

Коли журі не признало нікому першої нагороди, то писати самим підкреслює, що не надіслано на конкурс ніодної такої п'єси, про яку можна б висловлювати у суперлативах, без поважних застережень. Тому й до п'єси "Пересаджені квіти" не можна підходити, як до твору ідеального, а в скромних вимірах: як до талановитого першого виступу молоді і мало ще відомої письменниці, яка тематично була обмежена нормами конкурсу З'єднаного Американського Українського Допомогового Комітету. Найбільш примітні п'єси — це її гарна, позитивна ідея й живий, дуже інтелектуальний діалог. Коли діалог грати зійти на мійнік нудного філософування, авторка негайно приває його зручним переходом на жартівливий тон. Сентименталізм іде втілює в гуморі. Палочий і парализуючий волю тузі за рідною землею

огляду діяльності за всі 35 років; і до цього ми ще таки візьмемося. Але, тепер, із нагоди виставки, ми хочемо бодай пригадати наші громади ці великі заслуги проф. Володимира Січинського для української культури. А все — скромно, тихо, у постійній праці, не зводчачи своїх духовних очей із України і її культури.

Михайло Островерка

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

Високоповажана Редакціє!

Прошу не відмовити в ласкавості умістити у Вашому цінному часописі наступне: Складаю найбільш, сердечну подяку для всіх тих Інститутів, Товариств та окремих Осіб, що були ласкаві прислати писемні привітання і побажання з нагоди Виставки моїх праць (Архітектура, графіка, публікації), що була улаштована Об'єднаним Мистецтвом України в Америці і Українським Літер.-Мист. Клубом в Нью Йорку, в дні 17-19 грудня 1954 р. з нагоди 35 років моєї літер.-наукової і мистецької діяльності. З огляду на численність тих листів (коло п'єсидесяти), не в стані відповісти і подякувати кожному з окрема і тому роблю це за посередництвом Вашого цінного часопису, де я є постійним співробітником.

Дякую за Вашу ласкавість! З великою повагою до Вас Проф. Володимир Січинський.

О. Кобер

НА ПЕРЕХРЕСТІ...

(Володимир Вікторович Дорошенко на його 75-ліття).

На перехресті шляхів розбіжних Стояла мати в слюзах невтішних, Стояла мати в слюзах печучих, Пятала Мати вітри летючих:

„О, вітри, вітри — далекові, Де мої діти, мої надії? Я ж їх росила, я доглядала, А дика сила десь їх забрала... Чотири сини, як ті соколи, — Чи ж їх не бачить мені ніколи! О, вітри, вітри, звяжтеся сказати, Де ж мої діток мені шукати?..."

Пятала Мати вітри південних, І равася смуток із уст страждених. Південь озався шумливим морем — Старший зліхав десь, зморений горем: „Я на Озозі, я в казематі, Канади рю, стократ прокляті... Вже стільки років — і дні, і ночі. Висохли груди, вицвіли очі... Я ледве, Мамо, по світі хожу, Я Вам рятунку подати не можу... Даруйте, Рідна, таку провину: За Україну й, Мамо, гину..."

Пятала Мати вітра з півночі — Туга в'ялила старчі очі. Озався вітер виття студеним, Сини другий мовив словом стражденим: „Вже стільки років в хащах совєтських Гиню я в мурах тюрм совєтських... Я ледве, Мамо, руки підвожу, І Вам рятунку подати не можу... Даруйте, Рідна, таку провину: За Україну й, Мамо, гину..."

Пятала Мати вітра зі сходу — В серці душила тяжку скорботу. Прочав цей вітер бурюму вітру — Озався третій син — із Сибіру: В словах дзвеніли струни печалі: „Гиню й, Мамо, в рудні — копанні, В смертельних муках, у холоднічій Я доживаю ді молодечі. Лиш попрацхався здалека можу, Нічим, Матусю, Вам не поможу. Даруйте, Рідна, таку провину: За Україну й, Мамо, гину..."

На перехресті шляхів розбіжних Стояла мати в слюзах невтішних, І де спадали важкі слюзини, Там виростали кущі тернини. В вітку терновім ішла без сили, І краплі крові й шлях росли. Пятала Мати вітри західних: „Де мій найменший з діточок рідних? Із захід — сонця рокомом грому Почула Мати: „Я їду додому!" — То син найменший мужньо озався: „Я, Мамо, мійно за меч узв'яз! За мною — друзів мільйонна лава, Дорогою каз нам — козацька слава. В бою за волю ми переможемо, Вратів-в'язем, і Вам поможемо. Синем московське ярмо деспотів, Будем панамі в власній господі!"

На перехресті стояла Мати, Слозми вітри стала виминяти, І де спадали рясні слюзини, Там виростали волошки сині, Ціли в'язи кущі тернові, І жовкли пили з краплинок крові...

На перехресті шляхів розбіжних Та вже не чути ридань невтішних.

НОВІ КНИЖКИ

Софія Парфанович: „У лісничів". Видавництво Миколи Денисюка, Буенос-Айрес, 1954.

Коли заходжу до нашої книжкарні, і перетворюю нові книжки, що попливають на полицях, то тяжко рішиться, яку книжку купити. У більшості сучасних творів тематика зачеплена з недавньої або й сучасної жалювливості: диктатура, НКВД, концетраційні табори, голод, переселення і подібні картини, що відображають сон і охоту до читання. Так, ми вже так переїхали цими стражданнями, що нам хочеться інтекти від них, хочеться пережити щось спокійне, щось, що не шарпає нерви, а навпаки їх успокоює. І з примітною вчутістю в чудові описи нашого лісу, де смереки й ялиці співзвучно своєю задушливою піснею, де смерком виходять ліси на лоні, гордо несучи свої пухляті хвости, де родяться й живуть сарни, дикі кабани й ведмеді, — словом входимо в тайну нашої природи, яку так тепло й майстерно змальовує Софія Парфанович в книжечці „У лісничів". Пригадується творець американців Томпсона, який (в перекладах) захоплювався нашою молоді, ще вдома, тільки в книжці „У лісничів" — усі ці тварини пов'язані з життям наших піл, лісів і левад, і вони є частиною нашої української природи. Не буду вичисляти усіх „дієвих осіб", а радше згадаю, які автори випрошували до сучасних своїх нарисів, які краше вийшли в книжечку в руки і читають, а вешіно нас, що відложити її тоді, коли прочитаєте до останньої сторінки.

Ця книжка є цінним дарунком для нашої молоді, тієї, що не бачила і не була в наших лісах; і для тієї, що одушевляється чужою природою, бо вже забула про рідну; і для старших, що відображають і рідний „У лісничів" доповнить картини „Сойки — шугарки" Р. Заводовича, вирве з рук погані „Ламіси", а зацікавить пригоди українців, бо „що далі йдемо, то крапивою й дорожкою видається нам Україна, батьківщина наша, з якої вишлі ми, бо любимо волю!" Книжка видана дбайливо, з гарною кольоровою обгорткою і рисунками в тексті.

О. 3.

Петро Василенко

ПАВЛО ГРАБОВСЬКИЙ І АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

50-річний ювілей Грабовського більшовицька критика і публіцистика намагалася використати для своїх пропаганди, голословно заявляючи про ідеїне споріднення творчості Грабовського з сучасною більшовицькою ідеологією. Вживаючи випробувані засоби фальсифікації і препарування, більшовицькі всіма силами хотіли натягнути на більшовицьку маску на поета Грабовського, що помер 50 років тому на засланні в далекому Сибіру. Але вся творчість Павла Грабовського цілковито заперечує сучасну більшовицьку ідеологію. Його думки і вся його творча практика різко розходяться з більшовизмом. II. Грабовський виступав проти ідейних попередників теперішнього російського більшовизму, проти тих російських революціонерів, що кричали про „московське самобутництво", що проголошували теорію „московської богоізбраності", для якої закони загальнолюдського поступу не писані, що намагалися нав'язати свої форми політичного життя всім народам, бо, мовляв,

ропа". Тому то з такою пильністю працював Грабовський над вивченням західно-європейської і зокрема англо-американської літератури і над перекладами творів цієї літератури на українську мову. Грабовського приваблювали твори англійських і американських авторів, в яких висловлені були високі ідеї свободи і любови до рідного краю і народу. Тому то Грабовський з таким захопленням перекладав на українську мову такі твори: поему Байрона „Шіллєйський в'язень", цей справжній гимн Свободи, високогуманістичної поемі Вільяма Купера „Лонґфелло, Олівера Гольдсмита та інших. Улюбленим поетом Грабовського був великий ірландський поет Томас Мур і шотландський поет Роберт Бернс. Грабовський перекладав поезії тих поетів, в яких висловлена самовидна любов до рідного краю і заклик до боротьби проти гнобителів. Перекладаючи вірш Бернса „Поклик Брюса до дружини", Грабовський вкладав у нього свій зміст, свою ідею боротьби проти гнобительської Російської держави за визволення України. Грабовський перекладав також вірш Вальтера Скотта, в якому вислов-

лено ідею щирої любови до своєї Батьківщини:

Чи можна ж нам людину [назвати] Того, хто вік проживив свій, [не знає], Що в нього є на світі рідна [мати], Коханий край, мильна [сторона?]

Грабовський перекладав також поезії Шекспіра, Шеллі, Кемпбелла, Томаса Гуда і багатьох інших. В англійській та в американській літературі український поет знаходив твори з високодіянням і гуманізмом змістом, твори, що картало неволю, деспотизм, тиранію і закликали до боротьби за свободу, за братерство, за любов між людьми (а не „класову боротьбу") і народами. В своєму тяжкому житті в неволі, на засланні. Грабовський знаходив у цих творах моральну підтримку. Ці твори англійської та американської літератури насаждали Грабовського новою енергією, підтримували його дух, викликали бадьорість і гартували непохитність і завзяття в боротьбі проти деспотизму, насильства і неволі. На цих творах Грабовський уосконалював свою поетичну творчість і під їх впливом написав чимало оригінальних поезій.

Грабовський любив також ліричні поезії англійської поетеси Феліції Гіменс з її збірки „Народні пісні". Ці поезії були покладені на музику і дійсно стали народними піснями, бо вся Англія спінала їх. Один із таких віршів Феліції Гіменс „Дочка до матері" („Тіш мене: занедужала я") в перекладі Павла Грабовського став українською народною піснею.

Вся творчість Грабовського разом із його перекладами творів світової літератури, зокрема англо-американської літератури, і в наші часи, коли на Україні панує дикий деспотизм і безпримірне в історії людства поневолення людини, кличе до боротьби за визволення від пут і ярма більшовицького тоталітаризму, диктатури і неволі. Слово великого борця за свободу Джорджа Байрона в перекладі Павла Грабовського звучить бойовим закликом до боротьби за визволення від більшовицької тиранії:

Довичний Духу, ретянем не [свободу], СВЯТА СВОБОДА, сяюча [крізь тьму!], ... Твої сини, забиті у [кайдання], Серед склепів, серед тяжкої [мги], Здобудуть волю жертвою [страждання!]

МОЛОДИЙ ТАЛАНТ

На п'ятнадцятому році життя добитися виставки образів, де неабиякий успіх Христини Зелінської, учениці Мистецької Студії у Філадельфії.

У привітних кімнатах Студії, старанно-розмінені картини, що яляються оком невтомної праці длох з повнолітніх років, під проводом мистця: II.

Андрусєва, П. Мегіна, В. Мудилова, В. Кивелюка. Слід підкреслити, що перші рисунки Христини виконані на четвертому році її життя. Тоді в класі в її дівочій воліла крейною — палери, що його батько привізав до стіни й малювала сонце, місточок і дівочу, копіюючи Ека.

Один із творів Христини Зелінської

Христини рисує весь час, аж до 13-го року життя — без вчителів, щойно з приїздом до Філадельфії, записується до Мистецької Студії і тут формується і розгортається її талант на повну силу. Цінаве, що Христини Зелінська привнесла головну увагу коном. Ось на перших початкових картинах коні і то не одинокі, а громадого, в бігу. В графіці — коні — в різьбі, також коні, якіні й у мармурі — лова коні. Христини має дуже добре відчуття руху й форми, при допомозі яких вона з легкістю розв'язує усі важкі проблеми. Окремий відділ на виставці, це акварелі, (мертва природа, квіти) дорібок другого року навчання, в якому молоденька маларка успішно опанувала колір, якіні третій рік праці, перехід до олії. (Мертва природа, квіти, портрети). Коли взяти до уваги молодий вік Христини і відносно недовгий проміжок часу її мalarських студій, можна без перебільшення сказати, що на наших очах росте і розвивається талант, якого розквіту треба присвятити якнайбільше уваги. Сьогодні передчасно говорити, в якому напрямі піде далі мистецький розвиток Христини, одне є певне, що працюючість, замишування і велика любов до малювання допоможуть їй добитися великих успіхів. Виставка праць Христини Зелінської відбулася в дні 8 і 9 січня в домі ЗУАД-у у Філадельфії і її відвідало велике число молоді і старших.

Іванна Шацька

„НАША ДУМА, НАША ПІСНЯ НЕ ВМРЕ, НЕ ЗАГІНЕ: ОСЬ ДЕ, ЛЮДИ, НАША СЛАВА, СЛАВА УКРАЇНИ!”

НАША ПІСНЯ

Український Хор „Думка” в Нью-Йорку відзначає сьогодні п'ятиріччя свого існування. Цій події, п'яти річчю „Думки”, ми віддаємо сьогодні дещо більше місця і привертатимемо окрему увагу, вшановуючи цим не тільки „Думку”, але й інші українські мистецькі ансамблі. А в першу чергу користаємо з нагоди, щоб вшанувати саму українську пісню, величчю і невичерпною, дзеркало нашої народної душі і предмет нашої національної гордості.

Бо, іде прада діти, наша пісня в нашій теперішній політичній метушні не має серед нас самих ані тої пошани, ані тої уваги, на якій заслуговує. Українська пісня відіграла одну з перших ролей у популяризації українського імені та української прада в світі. Республіканська Капеля сл. п. Олександра Кошиця зробила на європейському й на американському теренах більше, ніж могла б зробити будь-яка дипломатична місія, бо спопуляризувала українське ім'я та українську справу не тільки в кабінетах міністрів чи політиків, але й в душах населення поодиноких країн. Українська пісня, переконна і світська, зберігає українську духовність та українську спільноту поза межами рідної землі. Український пісню, танцю та культури взагалі великою мірою завдячуємо збереженню при українстві тих наших генераций, що поза Україною народились і виросли.

На це можна було б навести безліч конкретних прикладів. Але про це ми чомусь щораз більше забуваємо і силу, вартість та значення української пісні для нас самих і для нашої справи недооцінюємо. Маніфестації, резолюції та доповіді, часто, нудні промови починають вивабити у нас на перше місце.

При таких обставинах Хор „Думка”, Капеля Бандуристів та деякі інші хорів ансамблі заслуговують на правду на найбільшу увагу і найбільше признание. Зокрема, Хор „Думка” міг би бути прикладом того найкращого розуміння української пісні, її вартості та значення. Подивіться, який ентузіазм, репрезентативність, найширший громадський підхід і наставлення, не тільки некорисливості, але й прикладна жертвенність — ось ті загальні риси, що характеризують „Думку” та її членів. Крім того, велика заслуга „Думки” в справжньому плеканні української пісні, в намаганні піднести її авторитет та забезпечити її дальший розвиток і дальших носіїв. Це бо мала „Думка” на місці, організуючи „Молоду Думку” та стараючись організувати симфонічну оркестру.

Все це спричинилося до того, що „Думка” стала більше, ніж тільки хором. Вона розвинулася в інституцію першорядного культурного, громадського і товариського значення, якого не зменшують і ті деякі організаційні та мистецькі хибі, від яких, цілком природно, не вільна й „Думка”.

Користуючись з нагоди роковин „Думки” та підкреслюючи деякі характеристичні для неї моменти, хотілося б звернути увагу нашого загалу на потребу і необхідність дбайливішого і серйознішого відношення до такої важливої ділянки нашого життя, як справа наших хорів, плекання нашої пісні та краще використання одного з найкращих наших засобів у популяризації українського імені, української культури та української справи взагалі. Бачимо, яких небуденних успіхів добиваються на американському та міжнародному форумах часто цілком випадковий та аматорський наші співачи чи танцювальні ансамблі. Після останнього виступу з концертом колядок в Сіті Гол в Джерсі Сіті місцевий хор ім. Лисенка дістав від представників міста таку сердечну подяку і таку високу оцінку, якої не можна було б здобути жадною іншою маніфестацією. А якої уваги не тільки для хорів чи інших мистецьких груп можна було б добитися тоді, якби вони і своїм складом, і своїм вишолом та змістом були б набагато вище!

Висновок з цього короткий, але промовистий: ми всі, як спільнота, і кожний з нас зокрема повинні докладати максимальних зусиль, щоб у кожній нашій громаді постав, відповідно до її можливостей, хор. Де такі хорі вже існують, треба скріпити їх новими голосами і дати їм всебічну підтримку для дальшого росту й розвитку. А де таких хорів немає, треба вжити всіх заходів, щоб їх створити. Звичайно, вільній Україні ми не виспівали і не витанцюємо, але високимістичним переданням нашої незрівнянної пісні і нашого чудового танку можемо здобути для справи українського визволення щирих і вірних приятелів. А це і є одним з головних наших завдань у вільному світі.

ПОСЛІДОВНО ПРАЦЮ ДО МЕТИ

Питомою потребою української душі є співати, так як природним музичним проявом української культури є українська пісня. На незвичайних для світу гамах і ритмах виступив наш народ свої пісні, що в них є корінь і зерно народної мистецтва.

Свідомі цього і горді на це ми не забуваємо, що якраз в ділянці пісні, зокрема, в ділянці хорового мистецтва ми позаду інших народів, з якими ми тут на еміграції зустрічаємося та живемо. Поза такими перехідними ливцями, як капеля Кошиця, що заблудла та зникла, ми не можемо похвалитися ніякими піснями, зокрема хоровими, осягами, які дали б нам ім'я в мистецькому світі всесвітнього масштабу. Там, де треба тяжкої, постійної, систематичної праці, там лише можна позитивно зарекомендувати Український Хор „Думка” в Нью-Йорку група нових імгрантів, ентузіастів українського хорового мистецтва, осілих 1949 року. В той час, коли більша їх частина не мала ще ні праці, ні помешкання, вони рішили створити поміж туди на еміграції зустрічаються та живемо. Поза такими перехідними ливцями, як капеля Кошиця, що заблудла та зникла, ми не можемо похвалитися ніякими піснями, зокрема хоровими, осягами, які дали б нам ім'я

Рідняно-святоточні „Просфори” Хору „Думка” ввійшли вже в традицію та стали однією з найбільш репрезентативних товариських імпровізацій Нью-Йорку. На фото — члени „Просфор” у 1953-му році.

Л. Лешкий

П'ЯТИРІЧЧЯ „ДУМКИ”

З-поміж численних наших „ювілей”, „Думка” чи не наймолодша. А проте, ювілей її цікавий хоч би тим, що вона сама його влаштувала, нікого не обтяжуючи, не має претензій до громадянства, не приймає ювілейних дарів, а навпаки, радо ще відступить б і іншим. Це вже з привички так у „Думки”.

Щодо цього ювілею — то п'ять років, здавалося б, не багато. Але скільки змінилося за той час, і як ми змінилися.

Тоді не було ще ані Літературно-Мистецького Клубу, ані Народного Дому — ми жили не своїм життям, тужили великою тугою за рідним краєм, і за тим, чим ми були.

Ми спрагнені були крилатим вістом, що де чувати, горючили до гурту, як серед бурі біди пташенята, — хотіли бачити один одного й говорити в нескінченність. Звичайно збіглися, немов наполохане стадо, під черв'як і цілими годинами вистояли після відправи. Нам так було тривожно на душі...

В такі то дні, коли не мали

Олександр Мінкиток, диригент „Думки”. Він теж диригував Об'єднаними Хорами Метрополі під час величчю ювілейної імпрези Українського Народного Союзу, що відбулася в травні минулого року в Карнегі Голл та в який Хор „Думка” взяв активну участь.

РІДНА ПІСНЯ

Ти, рідна пісню,
На босі атрені — цілющий бальзам!
Як серце десь б'ється мені тисне,
Тебе я співаю — на злість ворогам!

Лунай же, о пісню,
До змагу за правду нездолених клич!
Як серце ж лється, беззахисне,
Ному пригадай заповіті сторіч!

Левко Ромен

ки” надали їй аматорську базу, бо досвід виявив, що професійні хорів організації через брак фондів в скорому часі переставали існувати. Хотілося, щоб ця організація своїм співом об'єднала українців, розкинутих серед чужинців, в одну національну спільноту, горду на своє походження і культуру. Хотілося бездоганно виконаною пісню трапляти до краєчок почувань не-українського громадянства. Наша пісня впливає зі серця і її дорога до серця слухачів. Чи це не одна з краєчок доріг прислухатися українській справі на чужині?

В п'ятиліття постанови „Думки” виникає питання, чи виправдала вона своє існування, та чи не надужив про-

від хору ідейності його членів, які після важкої праці за фабричними станками привертатимуть вечорі і недільні передполудні виснажливим промислом хору, замість того, щоб вони користали зі свіжого повітря поза мурами міста, чи працювали над собою, або полагалися на свої домашні справи.

В іншому місці цієї сторінки загадав потрібно про виступи та успіхи „Думки” і про її активність. Тут хочу зазначити, що такі явища, як захоплення давніх імгрантів-лемків нашою пісню на концерті „Думки” в Пасейко, або розбуджене виступом „Думки” почуття гордості на своє українське походження у численних тут народжених студентів — українців, членів

хору американських техніків, який разом з „Думкою” брав участь у концерті хорів стейт Нью-Йорк в Карнегі Голл, були найкращою нагородою для членів „Думки”. Кожний, хто бачив захоплення не-українських слухачів на виступах „Думки” в Карнегі Голл та в Тавні Голл, мусить погодитися, що „Думка” не існує надаром та що вона пріснопрочно чимало приятелів України.

Мусимо об'єктивно, в почутті самокритики признати, що „Думка” не досягла досі того мистецького рівня, який потрібний до виконання всіх намічених нею завдань. За своїх п'ять років існування вона мала краєчок та гірші „часні”, краєчок та гірші голосовий склад. Дуже важко піднятися на високій рівень, живучи і працюючи без потрібних засобів та ще й в атмосфері ньюйоркського „давянну”. Члени і провід „Думки” свідомі труднощів свого положення; вони знають, що нескоро і нелегко можна досягнути намічених цілей. Але сам факт, що „Думка” існує і працює п'ять років з не меншим ентузіазмом, як на початку, доказує, що це не ефемерна, як бувало з різними хорами в Америці, що поставили і скоро зникли, але що вона має постійну вартість і здібна досягнути той сучасний мистецький рівень, до якого змагає. Не можна підозрювати в окремій прихильності до „Думки” музичного рецензента „Нью-Йорк Таймсу”, одного з членів ерепопу ньюйоркської музичної критики, через яку чорнило дуже важко перейти найкращим мистецтвом світу, а це якраз він сказав, що „Думка” має дані на те, щоб розвинулася в першій

Хори „Думка” і „Молода Думка” зі своїми диригентами під час виступу на одній із традиційних „Просфор”.

А. Осадца

„ДУМКА”

П'ять років існування і праці

„Дня 2 січня 1950 р. в домі Демократичного Клубу в Нью-Йорку відбулися основні загальні збори хору „Думка”. Потреба створення такого хору в Нью-Йорку відчувалася вже давно і тому не дивно, що на заклик ініціативного гуртка зголосилося кілька десятків співаків. Люди різного віку, різних професій, об'єднані любов'ю до рідної пісні та тугою за її гомоном, зійшлися, щоб добровільно взяти на себе обов'язок продовжувати традицію українського хорового мистецтва та нести чудову українську пісню по широкому світі”. Так п'ять років тому писала „Свобода” про постанову хору „Думка”.

Очевидно, що цей факт передбачав кілька місяців підготовки праці, що почалася першими сходинами ініціативного гуртка 27 жовтня 1949 р. в домі Т-ва Українських Інженерів в Америці. На цих сходинах рішено створити хор, хоча бачили негатию, а для ведення ділових справ до часу загальних зборів поклали до життя тимчасовий діловий комітет.

Виконуючи постанову перших сходів членів ініціативного гуртка проби і вже 7 січня 1950 р. відбувся перший загальний збір „Думки”.

Праця хору „Думка” проходила весь час на очах громадянства. Висхідні цієї праці відомі громадянству. Нема, мабуть, нікого, хто в такій чи іншій мірі бере участь в культурно-громадському житті Нью-Йорку, кому не була б знайома картина „п'ятидесяти високимістованих” думкарів на сцені. Тай не тільки в Нью-Йорку. Побувала „Думка” в Брукліні, Бронксі, Лонг Ай-

ланді, Ньюарку, Джерсі Сіті, Нью Гейвені, Філадельфії, Вашингтоні, — ба навіть була в Торонті (Канада). Та й слухали її не тільки українці. Слухали її американці в Carnegie Hall, Town Hall, Madison Square Garden, по університетах і гай-скулх, в так званих Community Center-ах, по радіо та в банкетних залах найбільших готелів Waldorf Astoria й Astor.

Вже з перших місяців, де й для кого виступала „Думка”, видно основний характер її праці. Вона служила пісню своїй громаді та одночасно не забувала про пропагандне значення української пісні серед американців. Вона використовувала найменшу нагоду для того, щоб запізати американський світ з українською пісню і в той спосіб з'єднати його для української справи. Вона не тільки використовувала, але й сама за тими нагодами шукала, старалася за них. Всі виступи для американців відбулися заходами Управи хору або зазвичай приватним зв'язком поодиноких його членів. На жаль, ані один з тих виступів (було їх за п'ять років 19, а могло бути куди більше) не відбувся з почину наших політично-громадських централних органів, що, мабуть, недооцінюють пропагандне значення мистецтва, зокрема хорового, для української справи.

В цілому, за п'ять років хор „Думка” виступив перед публікою 77 разів, чи то в самостійних концертах, чи в академіях і національних святах, чи впресті у величчю імпрезах товарисько-розважального характеру. Само перерахування виступів дає тільки дуже односторонній та невірний образ праці „Думки”. Бо й праця, як і праця кожного хору відбувалася з залізною систематикою кожного тижня, без перерви навіть у вакаційний гарячий час. За той час відбуло 723 проби. 723 рази протягом п'ятих років члени хору, після не раз дуже тяжкої цілоденної праці, сходилися на проби, щоб добровільно відробити ту музичну працю, якої публіка, що сидить на залі, не бачить і дуже часто не оцінює, а яка одиноким з запорукою якості, дисципліни й організованості хору. Для тих, що до них краще промовляють цифри, я подаю як представителів праці хору „Думка”, виступована кількість годин вложеної праці за останніх п'ять років. 723 проби, 77 виступів та 147 заходів у управі, перераховані на години на підставі кількості приватних та часу триплів, дає суму 63,509 годин праці, що більш образно являється собою нормальну працю (п'ять днів на тиждень, 8 годин денно) 31 чоловіка протягом одного року. Для тих, до кого промовляють більше доларові знаки, — це скромно рахувати — кругла сума 100,000 доларів, або іншими словами хор „Думка” за п'ять років віддав для культурно-громадського життя свою працю вартості 100,000 доларів.

Було б великою несправедливістю закінчити міркування про виступ праці хору „Думка” ствердженням тільки матеріальної вартості того вклада. Вже раніше було зазначено про пропагандне значення виступів „Думки” перед американською публікою — це тільки одна із тих, так мовити, моральних вартостей, внесених „Думкою” до українського життя. Перегортаючи сторінки хроніки хору, знаходимо таку подію, як створення хлоп'ячого хору „Молода Думка”. Публіка в Нью-Йорку вже мала нагоду його бачити. Хоч вони й не Wiener Saen-

ger Knaben, бо ж їх можна було вибрати тільки з нечисленної горстки української дітвори в Нью-Йорку, то все ж чи не здригалося вам серце від радості, коли ви бачили їх, особливо зі своїми старшими колегами зі „Старої Думки”!

Перевертаючи сторінки хроніки, ви натрапляєте на другу небуденну подію: створення Української Симфонічної Оркестри. Нехай вона і не NBC Symphony Orchestra, і не London Royal Philharmonic Orchestra, але був момент, коли й був за все інше, коли побачив слухачів зворушення на очах слухачів під час „Заповіту” в супроводі тієї оркестри на минулорічному Шевченківському святі.

Це зворушення було наявним доказом, як тужить українська душа за великою музикою та яка є велика потреба у власній симфонічній оркестрі. Цього факту, факту створення Української Симфонічної Оркестри теж не можна міряти матеріальними вартостями, особливо, коли зважити, що весь матеріальний тягар у зв'язку з оркестром несе хор „Думка” (за вимком однієї пожертви на ту ціль п. В. Пуйди у висоті 300 доларів).

Перегортаючи далі сторінки хроніки, знаходимо факт: хор „Думка” залучував збіркову акцію на Український Народний Дім в Нью-Йорку окремим концертом і перший збірковий пісню на суму 1,000 доларів. В той час це було набагато промітна справа, але сьогодні Український Народний Дім — це реальний факт і в ньому „Думка” має свій осідок.

А далі: хор „Думка” з концертом на залиценні в Європі передас до ЗУАД-у 700 доларів, з Шевченківського концерту для Наук. Т-ва ім. Шевченка передас 500 доларів, як ювілейний дарунок.

І так бачимо у всіх ділянках українського культурно-громадського життя хор „Думка” проявляє творчу ініціативу, за якою йде послідовна праця й реальні наслідки.

На окрему увагу заслуговують культурно-розважальні імпрези хору „Думка”. Далеко поза межі Нью-Йорку знають такі імпрези, як „Просфори” хору „Думка” чи його корабельна прогулянка вліті, що останню перейшла на суходіл, влаштувавши Фестив. Ці імпрези перейшли вже в традицію і рік-річно стигают рекордну кількість гостей. Тут знову хор „Думка” зумів відчувати, що нуртування в суспільстві, а саме тут за розважальною імпрезою, яка, крім розваги, давала б ще культурну нагоду та милу, рідну, а навіть родинну атмосферу.

П'ять років. Здавалося б, не довгий час. А скільки подій, скільки змін. Зі старої гвардії „Думки” залишилося вже тільки декілька — можна їх на пальцях рахувати. Та все ж публіка бачить незмінну картину: п'ятдесят „високимістованих” думкарів.

Відходять одні, приходять інші. Змінюються люди, та не змінюється ідея. Ідея, що стала в основу постанови хору „Думка”, ідея „служіння на чужині українській пісні, а за її допомогою українській справі. Вона червоною ниткою пов'язує тих, що нині співають в нашому хорі, з тими, що співалимуть завтра.

Дай, Боже, щоб ця нитка ніколи не порвалася, чого хорові „Думка” з нагоди його п'ятиліття широким бажав не тільки автор цих рядків, але й напевне й ціле українське громадянство в Америці.

б. к.

Початок о 7-ій годині вечора.

КУРСИ — НАУКА

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ, Інк.

320 East 14th Street, New York 3, N. Y. — Tel. AL 4-3558

Оголошує вписи нових студентів на наступні Відділи

ІНЖЕНЕРСЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ

1. Відділ ІНЖЕНЕРСЬКОГО КРЕСЛЕННЯ.
2. Відділ КОНСТРУКЦІЙ ТЕХНІЧНИХ СПОРУД (DESIGN)
3. Відділ МАТЕМАТИЧНИХ ПРЕДМЕТІВ

(для осіб, що не мають середньої освіти, але хочуть студіювати на Відділ 1 і 2).

Навчання відбувається ЗАОЧНИМ СПОСОБОМ для проживання в АБОДИТНОМУ ПІДХОДІ для Нью-Йорку і околиць. Якщо навч. в Нью-Йорку, Пасейку або Брукліні збереться около 10 осіб, то УТІ може утворити класи на місці, щоб улегшити студентам доїзд.

Вписи на аудиторне навчання приймаються до 31-го січня 1955. Заочне навчання вже розпочалося, а початок аудиторного навчання буде оголошено в пресі.

Дирекція Українського Технічного Інституту Нью-Йорк.

УВАГА! ЄДНЕ ОГОЛОШЕННЯ!

НОВІ ВИДАННЯ

1. Д-р Ю. Липа: Ліки від комах, 6 ілюстр. \$2.00
2. М. Возник: Початки укр. комедії (300 р. укр. театру) ... 2.00
3. М. Гоголь: Тарас Бульба, ілюстр. 1.50
4. І. Франко: Іван Вишенька, ілюстр. 1.00
5. П. Куліш: Чорна рада 2.00

Замовлення і надіслати платіж: "HOWERLA", 41 East 7th Street, New York 3, N. Y.

ПРАЦЯ

HELP WANTED—MALE

Перекладач

"PUNCH AND DIE MAKERS"

Небувала нагода тільки для досвідчених.

LUNQUIST TOOL CO.

57 Jackson St., Worcester, Mass.

ORNAMENTAL IRON RAILING MAN

Фахівець для різьблення прикрас на залізних огорожах.

Мусить говорити по-англійськи. Досвідчений. Голоситись:

VICTORY IRON WORKS

Mountain Ave., Wyckoff, N. J. HA 7-4498

ПРАЦЯ

HELP WANTED—FEMALE

ДІВЧИНА—ПРОДАВЕЦЬ

з досвідом до пекарні.

Мусить говорити по-англійськи, 40 років. Стала праця. Добра платня. Присми дівчини праці.

Голоситись:

LEDERMAN BAKERY

1423 Foster Ave., Brooklyn 30, N. Y. Phone GE 4-5070

РЕЄСТРОВАНІ

ПІКЛУВАЛЬНИЦІ

2 тижні платних вакансій.

Хворобне забезпечення.

8 годин денно.

3 рази денно харч.

Приватне помешкання.

Платня \$90.00 на тиждень.

Голоситись:

GABRIEL C. ROBERTO

Vice Pres.-Dir.

ALPS MANOR

Nursing Home

Mountain View 8-2100

ГОСПОДИНЯ

Спання на місці, власна кімната і лазні. Поміч до 2 дітей і загальна домашня праця.

Всі електр. прилади. Потрібно жити в серед. віці. Платня, присми дів. і мешкання.

Телеф. NI 9-5947

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ“

НАПРАВКИ

ВСІ ЧАСТИ до направи печей, ууглевих, газових, нафтових, огріваєч паровою гарячою водою, як також усіх нових печей можете дістати в

STOVE MFRS CORP.

182-186 Mulberry Street, Newark 1, N. J.

СТАНЦІЯ СВ. ЮРІЯ С. W. V. Ч. 401 РОЗПОЧІНАЄ СВОЮ РІЧНУ КАМПАНІЮ НАБОРУ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

Станція св. Юрія Католицьких Воєнних Ветеранів ч. 401 при 31 East 7th Street, Нью-Йорк, Н. Я., розпочинає свою річну кампанію набору нових членів.

Якщо Ви є українським католиком і ветераном, що служив в Американській Армії ЗСД — Ви маєте можливість бути нашим членом.

Наша діяльність це що два місяці збори членів, активна програма прав ветерана, харитативна допомога, спорт, мистецтво і ремесло, суспільна праця з молоддю, телевізійний огляд і передовий відпочинок і кімнатах нашого клубу в північній порі дні.

Річну членську вkladку в сумі \$6.00 платиться після прийняття в членів.

Якщо Ви відповісте нашим вимогам просимо призначити адресу, що Ви поділяєте до нас і наслідати на адресу:

ST. GEORGE'S CATHOLIC WAR VETERANS POST No. 401,

31 E. 7th St., New York 3, N. Y.

Ті, що живуть близько, можуть винести свою апликацію в нашу пошту спеціально членів скриньки, що містяться при станції на поданні вище адреси.

Прізвища наближені до сходили. Ви будете повідомлені поштою.

Апликація на членів:

(Просимо вповняти друком)

Прізвище

Адреса

Місто й стейт

Церква, що в ній Вас хрещено:

Звільнення з війська

Порядкове число

Відділ служби

Як підвищився життєвий рівень у ЗСД від 1900 року

Шікаго, Іл. — Професор соціології Шікагівського університету Огберн заявив у статті, вміщеній в „Американському Соціологічному Журналі“, що життєвий рівень у ЗСД впродовж останніх 50 років піднісся на 200 відсотків, хоч вартість долара значно впала в останніх воєнних і повосних роках. У два рази збільшилася продукція від 1900 року на кожну особу, хоч пересічне число годин, які працює кожний робітник, за цей самий рік у 1950 році.

Конгресмен Кеннон проти будови надпотужного літаконосця

Вашингтон. — Голова Комісії Видатків у Палаті Репрезентантів, конгресмен К. Кеннон, запропонував скредити видатки на будову п'ятого надпотужного літаконосця, який мав би коштувати 180 мільйонів доларів. Демократи в загальному є прихильниками збільшення видатків на летунство в бюджеті на 1956 рік, але вони проти того, щоб будувати ще один літаконосець, бо деякі фракції твердять, що жаден літаконосець після вибуху війни не втримається на воді довші як 10 років. „Нам також казали, — заявив конгресмен Кеннон, — що війна буде вирішена на протязі перших 15 або 30 днів. А потім літаконосець не зможе за такий короткий час збомбардувати Москву“. На думку Кеннона, краще за гроші, призначені на потужний літаконосець, збільшити число літаків, які мають бачи на суходолі. Кеннон не сказав, які авторитетні особи заперечували його, що надпотужний літаконосець не зможе оборонити себе від ворожих літаків. Один надпотужний літаконосець класу „Форресталла“ вже викінчений, два інші саме тепер будують, а будову четвертого вже вирішено. Спір за будову п'ятого надпотужного літаконосця свідчить про те, що за новий бюджет буде вестися в Конгресі завзята боротьба.

Австрія втратила надію на швидку волю

Відень. — Настрої австрійських політичних сил в Австрії дуже погіршилися. Потужний кандидат Рааба до З'єднаних Держав у листопаді 1954 р. і його розмови з американськими керівниками у Вашингтоні та з французьким прем'єром Мендес-Франсом у Нью-Йорку настроїли австрійців оптимістично, бо вони дістали урочисте приречення, що Америка й Франція стануть австрійський мирний договір, як найпершу передумову для будь-яких переговорів з Совєтським Союзом. Тим часом виявилось, що Москва рішала не поступатися з-над Дунаю, і тому придумувати всілякі аргументи, щоб відмовляти Австрії мирного договору. Москва зв'язала справу Австрії з проблемою участі Західної Німеччини в західній оборонній системі, себто з озброєнням Німеччини. Тому ж, що З'єднані Держави й Англія рішались настоювати на озброєнні Західної Німеччини, без уваги на становище Франції. Австрія мусить вийти пошкодованою, незалежно від того, чи буде ратифікований Паризький договір. Австрійський уряд побоюється, що союсти не тільки залишать свої війська в Горній Австрії, але й переведуть поділ Австрії на дві зони, за зразком Німеччини, щоб це більше експлуатувати Австрію й шантажувати нею Захід. У Відні одержано відомості, на чейому на недавній конференції ССРР і його сателітів у Москві, Чехословаччина й Мадяричина особливо наполягали на затисненні контролю над Австрією, бо це лежить в політичних і господарських інтересах цих двох сателітних країн.

Неру вітає повернення до Індії давніх французьких колоній

Пондічеррі, Індія. — Уперше за 18 років індійський прем'єр прибув до містечка Пондічеррі на південному узбережжі Індії, що це недавно було одною з п'яти невеличких французьких колоній. Франція купила була в індійського магараджи Пондічеррі в 1672-му році й трималась там аж до осені минулого року, коли добровільно погодилась передати міське управління під суверенітет Індії. Поки що це управління перебуває в руках французів, і автохтонів, які з ними співпрацюють, поліція ходить ще в уніформах, пошитих на французький лад. Французький консул брав участь в індійській маніфестації на знак приязни між Францією і Індією. — Неру у своїй промові наткнувся на португальську колонію Гоа, яка залишилась єдиною ще чужинською посістю на території Індії від часу індійської революції.

УВАГА!

Жіночий перстень з червоного золота \$29.00 з податком

НАЙКРАЩІ ДАРУНКИ

Мужеські й жіночі ПЕРСТЕНІ З ТРИЗУБОМ Перстень зроблений з 14 каратного (європейського) золота з повною гарантією. Тризуб вирізьблений по-мистецьки та вивпавлений золотом в каміні шафірового кольору.

Користайтеся з цієї небувалої нагоди і набувайте що чудову річ! Замовляйте або безпосередньо в організації до якої Ви належите, або в крамниці золотарських виробів

МИХАЙЛА ДВОРСЬКОГО, 688 ГАДСОН ЕВЕНЮ, РАЧЕСТЕР 21, Н. Я.

Для українців з Рачестеру дасмо НА ВИГІДНІ СПІЛІТА — для позамісцевих ВИСЛАСМО за ПІСЛЯПЛАТОЮ. Особи або фірми, зацікавлені в перепродажі цих перстенів, просимо голоситись на нашу адресу. Гарантуємо за вдоволення. Кожний продавець одержить перстень на показ для своїх клієнтів.

Для вигоди наших покупців ці перстень можна одержати в Нью-Йорку — АРКА: в Бокфолі — БАЗАР: MEDWID JEWELERS, 908 N. 7th St., Philadelphia 22, Pa.; ROMANYSKY JEWELERS, 83 Third St., Troy, N. Y.; IHNATI KUTKO, 1226 N. Leavitt St., Chicago 22, Ill.; MOROZ — JEWELERS, 416 N. May St., Fort William, Ont., Canada; ROZELUK, 61 Marshall St., London, Ont., Canada; ARKA, 575 Queen W., Toronto, Ont., Canada.

Хай не буде ані одного українця, який не скористався б з цієї небувалої нагоди, та не набув собі цього перстеня — що кожній хвилині буде нам пригадувати „хто ми такі і чий ми діт!“

Прізвища замовлення просимо подати вище пальця.

Всі замовлення поладжуємо негайно!

ТАРЗАН, ч. 3397. Істи, нити і бути щасливим

WHILE TARZAN WAS LED AWAY AND BOUND DEEP IN THE DUNGEON OF EL MAHMUD'S PALACE...

Коли Тарзана відвели і міцно зв'язали в темниці під Магмудовим палацом...

...у великій залі ватажка піратів відбувалося галасливе відзначування перемоги.

Невдаха Герріген, оточений танцюристками, музикантами і ревелерами, брав гарячу участь в тім маршотравнім східнім бенкетуванні.

ПОВІДОМЛЕННЯ

з присминістю повідомляємо, що з ДНЕМ 1-го ЛЮТОГО 1955

переносимо наші обі крамниці з 201 E. 14th St., до 205 E. 14th St.

для вигоди покупців до одної великої крамниці при

31 East 14th Street

(близько 5-ї Евено — по тій самій стороні вулиці, що переднім).

NEW YORK 3, N. Y.

В новому приміщенні ми будемо мати великий вибір: ВІДПОВІДІ, ГОДИННИКІВ, ТЕЛЕВІЗІЙНИХ АПАРАТІВ, МАШИН ДО ПРАНИХ, ХОЛОДИЛЬНИКІВ, МОРОЗИЛЕНЬ, МАШИН ДО ПИСАННЯ, ФОНОГРАФІВ, ФОТОГРАФІЧНИХ АПАРАТІВ, РАДІО й інш.

Ми і надалі матимемо для Вашої вигоди представництво радіо-апаратів BLAUPUNKT, SABA й інших європейських моделей Hi Fidelity. Відвідайте нас в нашій новій крамниці. Дякуємо за попереднє потертя та запрошуємо до дальшої співпраці.

Допоможіть нам перенестися, закупаючи тепер товари в обох крамницях по вишкочу знизеній ціні з огляду на перенесення крамниць.

Хто відвідає нашу нову крамницю одержить дарунок.

N. PICKENS IMPORT CO.

31 EAST 14th STREET, NEW YORK 3, N. Y.

BUSINESS OPPORTUNITY

LIQUOR STORE

Бизнес. положення в Stamford, Conn. Оборот приблиз. \$35,000. Рент \$75 місяч. Винайм на 4 р. Ключ \$7,000 (тільки без посередництва).

Tel.: in Conn. Stamford 3-5424 in New York IL 9-7683

ROOMING HOUSE—EDGEMERE

Гарний прихід в літній час. Влаштування й огрівання. Готівки \$20,000. За дальшими інформаціями телефонувати до власника:

LO 3-3474

САЛОН КРАС.

Повне влаштування. Досконале положення. Midtown — Madison Ave. N.Y.C. Можна поліпшити умови життя. Пийте:

Box J18—11 W. 42 St., Room 830 New York City

НА ПРОДАЖ

робити направи заути Повне влаштування. Добра положення. Добрий прихід. Помір. рент. Винайм на 4 роки. Власник продас з уваги на недугу по дуже умір. ціні. Зайдіть до власника: 102-09 — 159th Rd. Howard Beach or phone VI 5-6110

10 АРК. ФАРМА при головній

дорозі, 5 км. дль, гарна сторона, 2 курники. Фронт до вулиці, природ. газ, 70 м. від Нью-Йорку. Ціна \$12,000. Пийте:

O. COLLIGAN

Box 13 — Middletown, N. Y. Phone Middletown 942543

ГРОСЕРІЯ

Повне влаштування. Биз. положення. 4 кімнати і підвал на склад. Паров. огрівання. \$92 рент за мешкання і крамницю. Власник продас тільки за \$3,500 зайдіть до власника:

121 Chrystie St., New York City or phone CA 6-0240

REAL ESTATE

RIDGEWOOD VICINITY

Фар. дль. д. прихід. Вітальня, коминок, модер. кухня, з маш. до миття посуду, 2 спальні 1 лан., огор. веранда на 1-м пов. апарта. з окр. входом на 2-му повер. Вітальня, ідальня, кухня, спальня, лан. і огор. веранда.

Олив. огрів. на воду, гараж на 2 авто. Понад акер землі, дерева. On N. Y. bus line \$28,500. Тел.: Gilbert 4-3381

WHITE PLAINS

Великий 2 род. дль. 5 1/2 км. 1 пов., лан. ланічка і кухня. 5 км. 11 пов. охор. заслоня й сітки, венецькі заслоня, дашки й баг. інш. Кілька кроків до склепів, автобусу і поїзду. Ціна \$21,000.

Тел.: власника: WH 9-2890

58 КІМНАТНИЙ ДІМ

Винайм. Рент \$750. Дохід \$2,400. Ціна \$7,500. Зайдіть до власника:

12 East 2nd Street New York City

BRONXVILLE POST OFFICE

Відповідно для професіоналів або великої родини, 11 кімнат, комплетно відновлено, 3 ланічки, прибиральня. Модерна кухня. Велика площа. Досконала мешкалова ділянка. Власник всіх угодівень.

Тел.: MO 7-6822

КУПУЙТЕ

В ПІДПРИЄМСТВАХ, що оголошуються

„В СВОБОДІ“

МУЖЕСЬКИЙ ПЕРСТЕНЬ

з червоного золота

\$89.50 з податком

РОЗШУК

Пошукує свого вуйка Антона (Тоска), РУДНИЦЬКОГО, що виїхав до ССД в 1926 або 1927 році із Коломиї, вул. Міщанська, під Воскресінцями.

Пошукує Павли МОСКАЛИКА із Скентону, 6. питомця в Ісбруку, що був у краю у відвіднах в році 1938 та тоді гостював у мене в Татари біля Ворохти. — Вістку про них прошу подавати на мій адрес: о. ЯРОСЛАВ ФЕДУНІК, Box 572 Innisfree, Alta., Canada.

Односельчан селя Лазя, повіт Ярослав, Галичина,

відозвіться на адресу: MAKSYM NEWDIAZNY (б. огородин) 166 Steuben Street, Jersey City 2, N. J.

Пошукує СТЕПАНА СУШКО сина Пайзи, НОСИФА КІКТУ с. Катерини і ХЛОПКА Романа.

Хто мав би відомості про них, прошу писати на адресу:

K. D. SUSHKO

45 — 20 Skillman Avenue Long Island City 4, N. Y.

Повідаємо, що ціна оголошення величини 1 інча

через 1 колонку вносить \$1.40. Простіше належитість (відповідно до величини оголошення) переслати разом з текстом.

Адміністрація „Свободи“.

Переробити МАШИНИ

до ПИСАННЯ

англійські, ціна \$25.00. Маємо також нові і переробити українські машини. Рахунокі машини. Офісний прилад. Потрібно агаєти.

ALL LANGUAGES TYPEWRITER COMPANY

119 W. 23rd St. (6-7 Ave.) New York, N. Y.

Phone: Chelsea 3-8088

UKRAINIAN DIRECTORS

AIR CONDITIONED

Обслуга Шіфра і Чесна Our Services Are Available

Anywhere in New Jersey

801 SPRINGFIELD AVENUE IRVINGTON, N. J.

NEWARK, N. J. ESsex 5-5555

IVAN БУНЬКО

УКР. ПОГРЕБНИК

Обслуга чесна і найкраща ЦІНИ ПРИСТУПНІ

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 EAST 5th STREET New York City

REASONABLE PRICES

Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА

УКР. ПОГРЕБНИК

Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦІ

Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.

PETER JAREMA

129 EAST 7th STREET NEW YORK, N. Y.